

Duó nás karâb jaiño

Someone Changes into an Animal

First Edition

SWP

Assô-ii nanj kí bora-ii

In dombore'ŋ jáa-lé kí Pángáturó Poor'íŋ belé'ŋ jɛtɛ́mó'ŋ daarakwǎ-sís (P.P.B.J.D) assô assô kámiŋ asá in dombore'ŋ jáa kárríe. Na dog-si Poor'íŋ belé'ŋ daara'ŋ ájínákǎ-sí bora pattá kámŋ ǎl kin ɛɛŋa kúrgúɛɛɛ. Na dog káín jalunadɛŋo Issâg Sirísírí-sís assô assô kámiŋ.

Pángáturó Poor'íŋ belé'ŋ jɛtɛ́mó'ŋ daara Kartûm

© 2019 Fur Language Committee & SWP

First Edition

January 2019

Trial Edition

January 2018

Belé'η Kormi	Sangal
Galdigaldi tabɛ pukkâ Kí dééη yáaηkwě 5 <i>Sáápia Muhammad Harûn</i>	
Dogólá kaηi na dfeη ása 16 <i>Nuunη Barîηa Aw</i>	
Poora'η Tusuηa..... 25 <i>Maákwě Adda Sɛúdi Madîl Tanyaw</i>	
Tooro na Ɔrîηá 28 <i>Arbâb Adam Adam (kírí)</i>	
Moo na dééη bára Buuru 33 <i>Aqzîz Asáape Âhmat</i>	
Mundenη kí dééη yáaηkwě 39 <i>Băw pogo</i>	
Bôrnyo kí tooro 42 <i>Hássan Akarîm Adam Yáahya (Burse)</i>	
Dɛó nás karâb jaîηo 46 <i>Toorónɔŋɔŋ</i>	
Dălîma dɛó kí kolaη Dóna 49 <i>Sawáate</i>	
Jémmé na Moo 55 <i>Mâkki (Tfbó)</i>	

Galdigaldi tabu pukkâ kí déén yáankwě

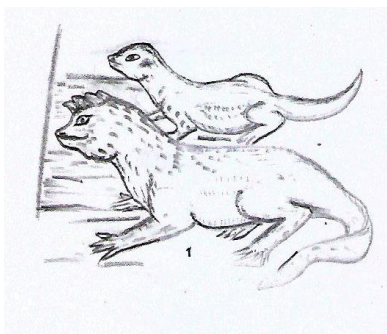
Tóóríg Galdigaldi tabu pukkâ, bás déén yáankwě ríngíle-sí in kwă, “Ríngíle ka-sí áisa sǎba'η barú'η jáwle. Ay lónj áη oo báa?”

Ríngíle namá in ηjo, “Na jf sǎba'η barú kaánj janni?”

Galdigaldi tabu pukkâ namá in jáwí, “Idî'η anni ná elle'η júréjá dog nyéttij keéné, bá ká aη ná á foba, álánj ká dog oo nás ittíj tuusu âm, námá ηjél á'ηa.”

Ríngíle namás in kwă, “Tuusúnjâm'íη bánj kǐjǐ díg koo.” Ríngíle kí asi keer dog Galdigaldi tabu pukkâ in gís ámiη kǐjǐ níη díg koo. Ríngíle yé namás ila-sí iwí, ál nîη kéréreg arrá kuréli ná tuusúnjâm'íη kannía ál yeη bîrsiηa ka'η. Namá ilâiη-ii nás jáá ná in beléj, Kǐjǐ níη díg koo, kǐjǐ níη díg koo. Na sabba in beléj tóóríg nîη dwo déén yáankwě-sí ka'ηj júndǐ aál kénjá!

Galdigaldi tabu pukkâ: Jf Ríngíle taraj sǎba'η barú bá júréjá kannía, kanǐ á kanníaba. Ríngíle yé namás iwó, ál Galdigaldi tabu pukkâ kolánjá'η aara gé nás řsi ál beránjá'η ge. Ríngíle-sí namá ittíj kilmá sonderog eηa, namá in kwă, ‘Bát grrf báás

gis jera, lóo bi lóo ná janni báis piéjǎ jaw na in jámiŋ,
kanǎ ála á kanníaba, kanǎ ála á kanníaba bát joo.‘

Galdigaldi tabu pukkâ: Namás jáá ná awsa jíjítí, (Dúíŋ
Ríngíle tabu beter, tabu beter, kondanja taw, kondanja
taw).

Ríngíle kí kurro'ŋ pukkâ, galdigaldi, íí! íí! íí! Tabu
pukkân awsa a gí jíjítiba. Awsán jíjítí'ŋ oró juró, In gís
ámiŋ naán níŋ jájǎ? Galdigaldi tabu pukkâ: Íjél níŋ
ájǎ.

Ríngíle: Kí asi keer, níŋ síŋ joóŋ?

Galdigaldi tabu pukkâ: Ayé tog bá.

Ríngíle: Yaan tulle-ii joo námá jájǎ. Galdigaldi tabu
pukkâ ál míŋ nyanǎ walá á wájǎba, namaŋ-si ayéjǎ íis
paago.

Galdigaldíŋa kerna, namás ríngíle'ŋ lóo búlé, namás
jáyé nás jííleli. Galdigaldi tabu pottâŋ kí Galdigaldi
tabu dikkô.

Ídé Galdigaldi tabu pottâ: Namás jáá ná ríngíle-sí
tarǎŋ, Hây kwě níw ríngíle két két két ríngíle!

Ríngíle: Namá tabu pulduŋ jáwí ná jágǎla, namá dóŋǎ
íní, két két két! Galdigaldi tabu pottâ ay-si joóŋǎ?

Galdigaldi tabu pottâ: Teyyás oóŋǎ ríngíle.

Ríngíle: Yaan tullê-ii.

Na íneén gal Galdigaldi t̥abɛ dikkô: Dog namás jáá ná tar̥ɨŋ, hây két! két! két! Ammó ríngíle, ág doldóle ág!

Ríngíle: Namá n̥ɨŋ jáwí ná jágfla nan dog dóná íní. Két két két! Galdigaldi t̥abɛ dikkô ay-si joóná, m̥ɨŋ kakkíré jan na ay jendel na k̥íŋ jaiŋa? Ríngíle yé namá ittín Galdigaldi t̥abɛ dikkô-sí kóel, na Galdigaldi t̥abɛ pottâ-sí ná á kóelba.

Ídé Galdigaldi t̥abɛ pottâ: Namás jáá ná Galdigaldi t̥abɛ dikkô-sí jíflel. Jí bára yé mámáj Galdigaldi t̥abɛ pukkâ aál nyaná?

Galdigaldi t̥abɛ dikkô: Na kan kee, jí ay lón náí jíflel dééŋ'ín? Galdigaldi t̥abɛ pottâ: Áilá ká kabá in kelámi âl Galdigaldi t̥abɛ pukkâ s̥aba'ŋ barú nyaná. Namá-ii id̥íŋ íflel dééŋŋ.

Galdigaldi t̥abɛ dikkô: Na jí ka-sí iláŋ kaán gi jíflel? Namás kayé nás kóór k̥índélíŋá, d̥ó'ŋ d̥óyáa'ŋ ɛúŋ.

Namá ɣɨŋɣɨŋ kéle kí saarawáár'ín íya, namás in aáné, ábí kayé nás kóór b̥índélíŋ?

Galdigaldi t̥abɛ dikkô: ɣɨŋɣɨŋ kóór á-iiba, bábará ká aŋ.... (Álán in kwă, ká Ríngíle-sí âl w̥el) Nan gal namás tawre.

Gurjigurji: Galdigaldi tabu pottâ, kaa gí búlón bɪŋa?
kaa gîs tooro kira jâbî?

Saarawáár'ín̄ íya: Kâl bírsín̄o.

Galdigaldi tabu pottâ: Namá in kwă, na bî see á-iibáa âl
Galdigaldi tabu pukkâ sâba'ŋ b̄arú nyanjá?

Gurjigurji: Namá in jáwí, ee see-ii. Na bî dééŋ sâba'ŋ
b̄arú'ŋ joo'ŋ oro kí d̄eŋ kaa-ii? Saarawáár'ín̄ íya namás
iwo, âl yeen̄ kwa aw dog ríngíle-sí k̄oeli nás id̄îŋ kóór
k̄índélín̄á.

Saarawáár'ín̄ íya: Namá in kwă, áj̄f Galdigaldi tabu
pottâ, ág ná kí id̄îŋ kéla ása bî kóór beŋa áísán̄ kawrí,

naa naŋ d̄uó tóg dééŋ belé'ŋ see á beléŋba in ây k̄uŋo-
ii? Galdigaldi tabu dik̄kô: Saarawáár'ín̄ íya, j̄f beléŋ see
lá j̄öel? Ee bábará ká aŋ ná w̄öel áísán̄ ríngíle-sí oo.

Gurjigurji: Ág na j̄f Galdigaldi tabu dik̄kô! Na j̄f yáa nás
d̄uó kee ay sín̄ joo?

Galdigaldi tabu dik̄kô: Id̄îŋ sín̄ oo ná ká d̄awi ánda.

Saarawáár'ín̄ íya: Íí! Ây kónyón̄á! Áb̄f ríngíle'ŋ ila naa
ây dajaja-ii! Saarawáár'ín̄ íya-sí dééŋ jaaru ríngíle'ŋ
belé namás bát d̄írró eŋa. Namá in kwă, Norog norog
norog! Namá ittín̄ kilmá tukké eŋa, namás jáwla ná

ríngíle-lé nyanjá ná bát ittíj írí keera, nan nyanjɔ, ajáala ulul.

Ríngíle: Téejtéej namás laá. Ájǐ dúíj jaaru Saarawáár'íj íya, na naa náí írí in jáára dééj arrá ay nín lóónóla?

Saarawáár'íj íya: Ríngíle indálan see lá-ii əl ká kelámi?

Ríngíle: Ee see-ii.

Saarawáár'íj íya: Jǐ yáa bát dǎnnɛ jan. Ág álán marran sǎba'j bǎɾɛ'j dorá joinǐ. Bálán jêl nás ɛdóná jurró. Ássâ in naa kaa-ii náí kǎrɛj kawíe. Ajáalanja walá yeen áísíj á kǎaba. Na Galdǐgaldǐ tǎbɛ pukkâ ati êl náj júndǐ. Ay nín jáa?

Ríngíle: Lóolo bát kusséja á kǎɛjba, dúíj jaaru Saarawáár'íj íya. Galdǐgaldǐ tǎbɛ pukkâ əl mín nyanjá ayéjǎ ɛs'íj dǐó ǎrɛ tóg dog áis ímínjiba, nan dúíj aldǐ dog á piiba. Ká kabá nín ɛɛ ɛt áa ásán dúíj suur-sí nísil lóó keér ǎgǐl (oinǐ).

Saarawáár'íj íya: Na naa dééj tág wǔel ásán alun jǐ ríngíle, ati jaǎrɛ kǐ Galdǐgaldǐ tǎbɛ dǐkkô jǔɛse gǐ sán káwa?

Ríngíle: Ee gɛrjɛgɛrjɛ in kwǎ abá ǎrɛ álán bá gis jǔɛse piá. Saarawáár'íj íya: Na jǐ ríngíle, na abá Galdǐgaldǐ tǎbɛ pukkâ áí júndǐba, jǔɛse bǎrán írí aál kéná?

Ríngíle: Galdigaldì ṭaḅɛ pukkâ abá kelamí kabá gín júndí námáís galdigaldì ṭaḅɛ ðikkô jee.

Saarawáár'ín̄ íya: Ríngíle na ati áí kundíeba ay níñ jáa?
Ríngíle: Na yé mámáñ abáí á júndíba kǎlbá êl ná dáíñ ton káa.

Saarawáár'ín̄ íya: Ríngíle d̄f̄ñ ila díbé-ii nás tír á keba.
Ríngíle: Saarawáár'ín̄ íya na ká áw lán̄ nás dééñ ðállá aan?
Saarawáár'ín̄ íya: Namá ṭaḅɛ irṭo, sag sag sag!
Namá in kwǎ, 'Ríngíle wallây innân̄ bát tárrá-ii báí s̄ñ Wúo koro tewa.'

Ríngíle: Namás Saarawáár'ín̄ íya-sí koro ín̄í ná báa, namá kilmá lúllá en̄a, namá kúɛl ná gorre kawé.
Saarawáár'ín̄ íya: Namás ríngíle-sí in kwǎ, j̄ kel lá jámí âl G̣ɛrj̄ɛrj̄ɛ kóel ásáñ yáañkwě jee?

Ríngíle: Lóolo kel á ámiba. G̣ɛrj̄ɛrj̄ɛ yáañkwě naán-si dúí?
Saarawáár'ín̄ íya: Kóllín̄ híllâ díg ǎl úndɛl. Ríngíle: Na kii sí-ii nás dúí?
Saarawáár'ín̄ íya: Âl g̣ɛɛdpáálí G̣ɛrj̄ɛrj̄ɛñ kwě sí-ii nás dúí. Ríngíle: Ee bát tullé-ii.

ǎl m̄ñ kóllín̄ paago, kí Saadán̄ soog, G̣ɛrj̄ɛrj̄ɛ namá kwa-sí nyétt̄ñ imañ̄a ásáñ dééñ júɛse káwa. Kwa namá nyétt̄ñ kéle júɛse'ñ lóo. G̣ɛrj̄ɛrj̄ɛña naman̄ Galdigaldìña ṭaḅɛña tottáña naman̄ ṭaḅɛña ðikkón̄a naman̄ ṭaḅɛña pukkán̄a naman̄ ríngíleña naman̄ Saarawáár'ín̄ íyaña, namá bát ðawreña k̄gr̄ɛl. Na

Galdigaldi t̥ab̥ɥ dikkô namá bát tómbol káláb jábí ná dúsɥ laddi, d̥imbág d̥imbág d̥imbág! Na yeɛŋ ná k̥aŋi kúlít̥fa na d̥awreŋas kiŋít̥ía, na k̥feŋ kortoŋa koŋa-lé na suburəŋa nás kíye nyorre kawe. Na júréŋá gal ná k̥feŋ saara írí k̥g̥t̥fa ná aarú kalde. Na k̥feŋ k̥aŋi ná jilíl kawe na konas kawe ná kawle. Kí b̥ukémbé namá elle'ŋ d̥io k̥iləŋe toŋ bi toŋ namaŋ-si ríŋgíle'ŋ tón k̥ald̥ɥl. Íde bát Saarawáár'íŋ íya namá kona jáná, naŋ warsa kello bát ná ye-sí kilmá tokké eŋa. Namás kona piá dééŋ jaaru-sí, T̥úmbúús kila dogólá t̥úmbúse dáíŋ kwě, T̥úmbúús kila dogólá t̥úmbúse dáíŋ kwě. Galdigaldi s̥aba nyaŋá ríŋgíle kóól-ii, Galdigaldi s̥aba nyaŋá ná ríŋgíle kóól eŋa. Naŋ kí asi keer kosôg k̥abb̥ɥŋɣi. Bát namás Galdigaldi t̥ab̥ɥ dikkô kona piá, héé ríŋgíle kóól-ii kaaníŋ b̥úló koo nás káya tawrá jarâŋ'íŋ dée-lé. Héé dúíŋ Doldólé kóól-ii, yee kaa níŋ b̥úlón koo nás káya tawra'ŋ jarâŋ'íŋ dúi-lé. D̥feŋ kosôg bát nás koom, t̥w t̥imbág t̥w t̥imbág t̥w T̥imbág! Namá k̥úŋɣi ná kawle namaŋ-si lóó téjjiŋ leela.

Gurjigurji ǎl mín dééŋ júɥse káwe namá in kwă, âl s̥aba'ŋ b̥arú dúi álán wáíŋa ná lia tón k̥arí. Namá ríŋgíle-lé nyaŋá nás in kwă, Ká âl s̥aba'ŋ b̥arú anni, ati yfo Galdigaldi t̥ab̥ɥ pukkâ-sí ay síŋ waa?

Ríŋgíle: Namá in jáwí, ása in jwa, âl ká in ámiŋ, abá toŋ'íŋ surmân á-iiba álán báis dúíŋ jundí'ŋ parag ádden piá.

Gurjigurji: Namá in kwă, yaan tulle-ii. Gurjigurji ăl mĭn nyanjá ná paago namás Galdigaldi tabu pukkâ'ŋ tón baago. Ǽlbá kamúŋi na kúŋi. Saarén namás déén aldí pǵǵí. Jí Galdigaldi tabu pukkâ, ay lón ná barú á jawŋítiba? Ág álán sǽba'ŋ barú jêl nás ayéná mĭŋ ĩs jŋŋi, ná yáan kwě'ŋ kĭli á jainba, ila belé úndállá?

Galdigaldi tabu pukkâ: Gurjigurji jagĭla lá kân yé in baru-lé abás kosóga'ŋ jáálo jŋmmón bá haddu-ii. Namá ila-ii nái kŋŋa á júndĭba, álán waar kawŋí.

Gurjigurji: Galdigaldi tabu pukkâ, abá in lón álán jí kĭŋ kosóga jawal, ná dŋó'ŋ kwě'ŋ oro á jawba, bás déén jundí'ŋ parag ádden jáa ná dŋó'ŋ kwě déén nisil lóó keér kóíŋí (jǵĭ). Galdigaldi tabu pukkâ: Jí gurjigurji na kaa eŋa?

Gurjigurji: Kaa eŋa kaari-ii? Yé ná rĭngíle kóól-ii!

Galdigaldi tabu pukkâ: Pĭpĭt namás wǽriŋ jáwla, namá in kwă, Ákko Sǽyde! Yé kĭé ná innân belén?

Gurjigurji: Kii níŋ kwă, ká ámiŋ.

Galdigaldi: Na ila belé see lá-ii?

Gurjigurji: Ee see-ii.

Galdigaldi tabu pukkâ: Na kĭé ná kóól piá?

Gurjigurji: Namá in jáwí, âl dæó dee-ii ná kóól piá. Ág äł jı́ á jawńítiba ná jáw ná kńń kosóga jawal, ág yáa äw lán nás dńń dullé jaan? Tulle piá ná ena.

Galdigaldi tabu pukkâ: Gurjigurji na kié kaísa jwa?

Gurjigurji: Galdigaldi tabu dikkô-ii ná kóól piá.

Galdigaldi tabu pukkâ: Dééń nyáa'ń karıkárı! Jaárin yáa ná ká bgrú awńı nás dééń it áwli äł yé kóel.

Gurjigurji: Innâń tulle-ii, idńń ná jı́ abáis innâń á káweba dńń júúru áń wáńaba.

Galdigaldi tabu pukkâ: Ópo ópo ópo! Jaárin yáa ná ká bgrú oo, nás in ajáala-sı daldı báas áa.

Gurjigurji: Abá jfo kóórńá'ń oró juró dæó'ń kwě-sı bá dééń boot kŷy seeg jarán ná dééń nisil lóó keér jágıł. Abá jfo nás útńńá jurro bán jagıł.

Galdigaldi tabu pukkâ: Äł mńń nyaná namás kı Galdigaldi tabu pottâ káıtıe. Namá dóńá ínı nan ıńo, jı́ jaaru éllé eré ay bendel, na kaa kee?

Galdigaldi tabu pottâ: Namás in laá, hěh hěh hěyyá! Éllé eréń grı it ná jöel bá kee, ati öndenja jöel, ati yáana kólná jöel, ati bırsıńa jöel, kila nyéttin kaıń.

Galdigaldi tabu pukkâ, namá dírrııgin keera nan pıńı ná galdigaldi tabu pottâ-sı in ıńo, na galdigaldi tabu dikkô

kee lá? Galdigaldi: Namás in kwă, Ee kee, ati deer jöel
naŋ álán koo náis kawrí.

Galdigaldi tabu pukkâ: Namá in kwă, Ây! Ka-sí mámán
gîs dúín salakáaye yŋe ati dúlo kárŋ álán kîe
sogkobsogkob áa ná kúró. Galdigaldi tabu pottâ: Yé
dúlo á kárŋtîba, bá deeru'ŋ írí ųw. Na yé galdigaldi tabu
pottâ namás idîŋ korana paalíti ál yé ríngíle-sí kóíní ná
ríngíle ye-sí íwríní namá ilâín kilmá'ŋ pakkŋ pii. Naŋ-si
korana paalíti álán galdigaldi tabu pukkâ, galdigaldi
tabu dikô-sí puu. Na sabba aaras ũtu páŋŋŋ ná in
beléŋ, Ká dog álán bá gis ányíní abá jí jotoino, püttó
jaarín álán ái jaalba. Na sabba in-si beléŋ, Jóko náis
dééŋ lóó áwli.

Namá keéŋé nás kî galdigaldi tabu dikôŋ káítíe, namás
kî jarrî kawíníe. Yé gal walá á sakkîaba, namá dééŋ bari
appâ kóíní ná keera, naman yeen kummé namás deer
kuuŋe. Namá keere namá keere, namá kîŋŋ ná kume.
Lia álbás kuro agíníe namá kettŋŋ álán nimá kíal.

Galdigaldi tabu pukkâ kî galdigaldi tabu pottâ sabba
tog na galdigaldi tabu dikô dítíníŋ. Íde galdigaldi
tabu dikô namá püttó keera, námá in-sí nyúmbáttŋ
băw nás lóó taan na in-sí írí jágî nás tabu dũu kajkaj
piá. Indálan naman kwa aw dog-sí pui. Ídé namás
galdigaldi tabu dikô-sí dééŋ yáaŋkwě saí.

Jíḡoḡa:

1. Kii-ii ná in kwă, “Tuusúḡ jâm'íḡ bǎḡ kǐjǐ díḡ koo?”
2. Kii kéné ná ríḡḡíle-sí awsa jíḡí?
3. Galdǐḡaldǐ tabɛ pukkâ sǎba'ḡ bǎré kaán nyanǎ?
4. Kiiḡ kǎḡ asá kóór kḡḡ dɛó'ḡ yáaḡkwě'ḡ ɛúḡ?
5. Júɛse kíḡ kéná ná káwe?
6. Saarawáár'íḡ íya kii-sí aǎḡá nás kona piá?
7. Kii-ii ná sǎba'ḡ bǎré nyǎḡa álǎḡ wǎḡḡa ná lia tóḡ kǎrí?
8. Kiiḡ kǎḡ ná kɛtɛḡḡɛl álǎḡ nimá kǐal?
9. Gɛrjǐḡɛrjǐ kíḡ-si tóḡ baago ǎl sǎba nyanǎ?
10. Kiiḡ kǎḡ asá ríḡḡíle-sí kǐḡleliḡ?

Dogóla kani na dfeŋ asa

Tóóríŋ àlbá dogóla kani ɔw káŋŋí nàs ton judá díó káŋŋí. Kila dogóla kani namá díŋ-sí in karfa Mirîwne, na díŋ-sí Tîwne. Na dfeŋ Ása-sí namá gal in karŋŋi Búgus.

Asidíg namá ɔrídíg éla nàs dfeŋ lóó búlón. Ɔrɪ ná dééŋ suur nyéttiŋdig bá kagi-ii. Namá nîŋ kérrég kí luul bi luul úndɛɪ, nâŋ kila dogóla kani'ŋ ton'íŋ soór ɔw. Ná in koom, “Dogóla kani ɔw judá díó kani, tog síŋ âm na tog nàs undí.” Ídé àlbá yé indálan kwă, dfeŋ asa Búgus námá nîŋ in kéeríŋ, “Búkum búkum káŋŋ kóórí ɔw na dáíŋ sambe.” Ídé ila ɔrɪ námás jǎŋŋó ná píŋí. Námá kí asi keer dog luul keer'íŋ wǎŋa. Àlbá wǎŋa námá dog in kwă, “Dogóla kani ɔw judá díó kani, tog síŋ âm na tog nàs undí.” Ídé dfeŋ asa dog námás jaa ná in kéeríŋóla, “Búkum búkum káŋŋ kóórí ɔw na dáíŋ sambe.”

Soog díŋ Mirîwne namás Tîwne-sí in kwă, “Dáíŋ asa Búgus-sí álán kaw.” Íde Tîwne namá in jáwí, “Áŋ dáíŋ asa náí arránŋ, kŋŋa-sí jaan kaáŋ ɛúŋ níŋ kaw?” Íde Mirîwne namás Tîwne-sí tokké sɔw eŋa. Ee álán bá kaw. Ídé Tîwne aál kee géł namás tɪina, ee álán kaw. Ídé

mámáj Mirîwne namás jáá nás dfeŋ ása-sí tarí pii. Ása
ǎlbá kelamí ása ye-sí tarí kawe, namá kí jarri éla ná
dfeŋ kili innâŋ paago. Namás kí jarri jáwíní ná dfe-lé
éla. Ídé namás mámáj kayé ná ása-sí kalde kí kalgonta,
tɛɛ! tɛɛ! Íde aál kee gél ása-sí namás kɛrro kágíe,
diɪldirig namá póyyâ ná wai! Ídé namá bát taar kéyé ná
kɪllɛɪ namá keéŋe ná dfeŋ toŋ'ín soór kabɓɓɪŋi.

Arránj ila ɔrɪ namás tánánja. ǎlbá éla dog ná
Tîwneŋa'ŋ toŋ'ín kili paago, dog namás jáá ná in beléŋ,
“Dogólá kɔnɪ ɔw judá dɪó kɔɪŋ, tog síŋ âm na tog nás
undí.” Íde dfeŋ ása'ŋ tɔbɛ namás jáá dog ná in jendel,
“Búkɛm búkɛm káín kóórí ɔw na dáín sambe.” Ila ɔrɪ
íde namás dog jaŋjo ná dééŋ tónj pínj kí asi keer.

Ídé saaréŋ ǎlbá lóó leela, Tîwneŋ kí Mirîwne namá
keéŋe nás aara kéle nás utú kɛwol. ǎlbás utú tʃo namás
kábé ná keéŋe nás dfeŋ ása-sí kúyé. Ídé ǎlbá dɛlé poí
ná lóó luul eŋa. Ila ɔrɪ namá kí asi keer wáɪŋja. ǎlbá éla
ná paago namá dog in kwǎ, “Dogólá kɔnɪ ɔw judá dɪó
kɔɪŋ, tog síŋ âm na tog nás undí.” Dirriig! Walá ɔrɪ tog
dog álánj ɛɛ kwǎ á beléŋba. Ídé namá dog kí asi keer in
kwǎ, “Dogólá kɔnɪ ɔw judá dɪó kɔɪŋ, tog síŋ âm na tog
nás undí.” Dirriig! Ídé lia ila ɔrɪ namás dakki jɪgɪɪɪ,
namá dog kí asi keer in kwǎ, “Dogólá kɔnɪ ɔw judá dɪó
kɔɪŋ, tog síŋ âm na tog nás undí.” Dirriig! Walá ɔrɪ tóg
dog álánj ɛɛ kwǎ á beléŋba. Ídé aál kee gél ila ɔrɪ namás
pǎy peto indálanj.

Ídé inálanj namá búlónj ná Tîwneŋ kí Mirîwne kaŋj ná pítî írí káwi. Yé dog namá nyãŋa ná dfeŋ kîli sunynyŋj oonjo. Ídé Tîwne ãlbá ila grî-sí jágfla ná indálanj lónj, namá kqlî nii tŝo yéé, namanj ketketinj kítinj. Ælbá tin ittíríg kóol, ídé namás dééŋ dará-sí in kwã, “Dará Dará ka-sí áísa sigo pie, áísa sigónj jááre ná ɯɯɯj.” Ídé dééŋ dará namá in jáwí, “Yaŋj âl tullé-ii áísánj ááre ná jɯɯɯj.”

Ídé indálanj namá kurol ná tonj'ínj soór kaqɣl. Mirîwne ídé namás Tîwne-sí in kwã, “Naa âl íne jônj ná jɯɯɯj.” Ídé Tîwne namá oonjo ná sigo ittíríg millitinj jábbíá. Ídé namás dééŋ dará-sí in kwã, “Âl haddu-ii.” Ídé inálanj namá keéŋé ná kqfla. Ila grî íde ãlbá dogólá niinij kóol ná á kúndɯlaba, namás jáá nás in beléŋ, “Haddu lá-ii?” Ídé sigo namá in jáwí, “Yóoyo” Nanj dog kí asi keer in kwã, “Haddu lá-ii?” Sigo nanj dog kí asi keer in jáwí, “Yóoyo haddu á-iiba.” Ídé ila grî-sí namás ila sigo'ŋj yóoyo yóoyo sunjá eŋa. Namá paál kuro álánj jágfl. Kaa níŋj búlónj ná dɯó tog dog á keba. Námá sigo-ii ná yóoyo yóoyo jendel.

Ídé ila grî namás jáá nás kfeŋ áttínfeŋa iminjel ná tábbenj pii (karî lúítî). Na in beléŋ, “Kabá kin banj, kabá kin banj.” Ídé indálanj namanj nyãŋa nás bóyé. Ídé káb! Namá Mirîwne-sí tŝo nás rónynyŋj amí. Ídé Tîwne abá jágfla ná ila grî dééŋ dará-sí amí.

Yé íde gal dil namá póyyâ nás kuyón'ín kwě jaṅo.
Ídé ila gr̄i abá jágfla nás Tîwne kuyón'ín kwě jaṅo.
Namás kí jarri jaṅo ná nyǎṅa ná jafl. Ídḥṅ ná yé
ásaṅa-sí saa suṅá kq̄li pii.

Asidíg Dogólá kani ïis namá éllé káṅ ná bõrra keéṅe
álán aara k̄sol. Namá kummé nás kuyón'ín kwě kee nás
ḥṅi. Ídé dḥṅ dió díg namás kééṅ bârṅa-sí in kwǎ, yé
kuyón'ín ása á kóelba. Keer gal namá in kwǎ ká abás dee-ii
ásán bá abún na abás pârne-ii ása á ḡelba. Díg gal namá
in kwǎ, yeṅ dḥṅ tón'ín ása ása á kq̄ṅba. Adis dee-ii ná
sín abún, adis pârne-ii ná sín abún. Ídé abás kaḡle
namás kummé nás pârne-ii. Ídé indálan ila kwě namás
yé bawa ḗl in kwǎ, yeṅ dḥṅ tón'ín ása tog dog ása á
kq̄ṅba. Ídé indálan namá perra kṅi, ná dḥó bi dḥó
nyǎṅa álán kééṅ aara isó. Albá kwa nyétṅṅin aara
k̄sol. Namá boota kúyol nás dḥó bi dḥó kééṅ aara-sí
karri na tabḥ riṅo. Indálan namás kasṅḥl ná dorá díbé
kéyé ná éllé keéṅe. Na ila kwě díg nás dééṅ kuyón'ín
kwě kee nás sámبال bḗw. Indálan namaṅ keéṅe ná dḥṅ
éllé kq̄ḡḥl. Ídé namás dḥó bi dḥó dḥṅ tón'ín beto. Ídé ila
kwě albá dḥṅ tón'ín paago nás kééṅ aara jínynyâ, namá
nyǎṅa nás táwlí na mḡon éla, ásan dééṅ kuyón'ín kwě-sí
nḥṅ na koro íní ná amí na baa. Ídé kuyón'ín kwě-sí
namás koro táwlí-le na nḥṅ mḡon-lé jíní nḥṅ bḡi na
aam.

Ídé arrán ãlbá déén íya kí déén báa mǎđfł kǎřŋ ná kéle, namás in kwǎ, “Íya kí taran ettê ãł kí kúŋŋ bârŋan aara'ŋ jŋso'ŋ kŋo ása kuyón'ŋ kwě kummonŋ, nás ábúlé nás tónŋ éla. Ídé déén íya namá in jáwí, “Kuyón'ŋ kwě bummón-ii!” Ídé namás in kwǎ, “Na aál-si kee?” Ídé kwě namás in kwǎ, “Ása ila-ii dáŋŋ ton'ŋ soór.” Ídé déén Íya na déén báa namá keéŋe nás kagŋle, namá in aǎgŋl, “Háy! Ee gǎl ay-si taraas-ii. Bát âł ŧw nás rúnýŋó.” Ídé kwě namá nŋŋ kénjá ná sŋŋ koro na nŋŋ inni namanŋ-si appá appá ena.

Soog díg, kwě namá kí déén íya mǎđfł keéŋé, ásán đŋŋŋ ray đŋlé káwal. Ídé kuyón'ŋ kwě ãlbá jágŋfla ná kwa nyétŋŋŋŋŋ mǎđfł keéŋe. Namás seegŋŋ đŋđđŋŋ kwě jǎŋŋo. Namá pǎy seegŋŋ kǎřŋ nás kaanŋ ŋŋo. Álbás kaanŋ ŋŋo namás nyǎŋa ná dídá jŋŋí. Namás tuuŋa ná dida koon. Kŋrŋgkŋrŋg na konas pii, koro táwlŋ-le, nŋŋ mđon-lé, kuyónŋ an kuyónŋ á anba ká. Indálanŋ namá bŋŋo ná dida koon namanŋ-si đŋlé pŋy. Ídé arránŋ kwa abá tónŋ kǎřŋe. Namá kummé nás wŋo púrónŋ đŋó đŋjŋŋŋ kee, walá đŋó ŋt ná dida kooní ás kalŋaba. Ídé saarénŋ ãlbá lóó leela ná kwa nyétŋŋŋŋŋ mǎđfł keéŋe. Namás dog đŋđđŋŋ kwě jǎŋŋo. Namá dog pǎy kǎřŋ nás kaanŋ bawa ná dídá jŋŋí álánŋ kooní. Namás jáá ná dida koon, kŋrŋgkŋrŋg na konas in pii, koro táwlŋ-le nŋŋ mđon-lé, kuyónŋ an kuyónŋ á anba ká. Indálanŋ dog namá bŋŋo ná dida (dita) koon, namanŋ-si đŋlé tílmŋnyŋŋŋŋ pŋí. Ídé abás ila tin dakki piá

ǎl yeen kúndɛla, námá jee nás kɛyón jǎ́ńjǎ ná dééń tón píní. Kwa ǎlbá kéle namá kɛmméń nás wǎo dújjiń kee, kí asi keer dog. Ídé yáańa toya kila ǎl éllé kámńéńi, namá kéréreg kelkaame, ǎl ila kwě bǎńéń ná kań koon.

Asidíg namás kńeń koskańa (konsańa) in ǎńńɛ, “Bí tara dńeń tón ǎl kéréreg kwě kee ná bǎńéń, ná dida koon. Na konas in pii, “Koro tǎwlí-le nńeń mǎon-lé, kɛyón ań, kɛyón á ańba ká.” Ídé kwě gal namá in ińo, “Na ǎy tin-lé-ii?” Kńeń koskańa namás in ańńé ǎl tin iis sńń dńó-ii. Naa jí ettê ǎlbá éllé jǎmńeń ná júto ǎlání dééń arrá jarńeń. Íde kwě namá in jáwí, “Yańa ǎl tullé-ii ǎlání ǎmńeń ǎy ná dééń arrá arńeń.” Ídé kwě namá oonjo ná jaan ǎlání dééń tin páágó. Ídé kɛyón'ńń kwě, ǎlbás tin iis dakki piá, namá nyńa nás dɛldńkwě jǎńjo. Namá pǎy kńńf nás kańa bawa, ǎlání jee ná kooní. Ídé ila kwě kila kańa-sí namá dídá (dítá) jńńf nás jáá ná koon. Kǎrag kɛrɛg na konas in pii, koro tǎwlí-le nńeń mǎon-lé, kɛyón ań, kɛyón á ańba ká, na kwě ná ye-sí ũtu. ǎlbás kééń kańa kila'ń jáwni agé. Namás kí asi keer kɛyón'ńń kwě jǎńjo.

Arrńń kwě namá kééń koskańa-lé nyanǎ, ná dńńǎ íńí, lia namás in kwǎ, “Háy! Ee gńl dńeń belé ǎl ɛmmńń ná see-ii.” Ídé ila kwě-sí bát namá kilmá sɛmmó eńa, naman deéń íya-sí kí deéń báa, asá in aldí piá ǎl dńeń kɛyón'ńń kwě bǎńéń nás yeen-sí dida koon.

Ídé asábá soga ittâ dīi kǎŋi, kila dogólá kǎŋi ǎl kí yeeŋa'ŋ bǒrra keeŋe ǎlǎŋ aara kǐsol, namá in kel kámmíe, ása ila kǎyóŋ'íŋ kwě asá yeeŋ bǒrra kǎmméŋ nás éllé kéle, ása bǎŋél nás tóŋ kwa-sí dida koon, karagkarag na konas pii, koro táwli-le nǎŋ mǒon-lé, kǎyóŋ aŋ, kǎyóŋ á aŋba ká.

Ídé yeeŋ dog namá kéle, “kwě'ŋ íya na âbba in ása dáíŋ kǎyóŋ'íŋ kwě-ii, nás kǐ kwa ïis kǎmmóŋ, ǎl aara'ŋ jǐsóŋ kǐfo. Ídé namá in kasa ǎlǎŋ-si dǎó bi dǎó'ŋ tóŋ, soga nii óóŋ ïis námá gal-si dǎó keer'íŋ tóŋ soga ïis óóŋ. ǎy ǎísa séndéggiŋ dáíŋ kǎyóŋ'íŋ kwě janí ná kǐ koo, nás gal dáí-lé soga dīi óóŋ.” Ídé indálan asábá yeeŋ dǐeŋ belé kágíe, kwě'ŋ íya na déeŋ báa namá gal dǐeŋ kwě-sí in kǐŋŋol, “Bǐ kí kila dogólá'ŋ ása'ŋ kwě-sí ay na ay-si bǎmmóŋ?”

Ídé kwě namás in kwǎ, “Âbba kǐ ǎl bǒrra kǐfo ǎlǎŋ aara kǐso. Namás kǎyóŋ'íŋ kwě kǎmmóŋ, kwa nyéttiŋdiŋ arrá. Ídé kwě díg namá in kwǎ, ‘Yeeŋ ása ása kǎŋi dǐeŋ tóŋ. Yeeŋ ása tog dog ǎla á kǒeliba. Kwě díg gal namá in kwǎ, “Yé abás Dee-ii ǎsǎŋbá bǎw, na abás pǎrne-ii ása á kǒelba.” Ká namá gal in waa, ‘Kǐ dáíŋ tóŋ ása tog dog ása á kǎŋba, ká qǎŋs dee-ii ná sǐŋ abúŋ, qǎŋs pǎrne-ii ná sǐŋ abúŋ. Ídé kǎyóŋ'íŋ kwě-sí ǎlbás kǎŋi namá kǎmmó nás pǎrne-ii. Ídé namás ká ába géli.” Ídé kila dogólá kǎŋi namá tǐr kááre ná gulda kawé. Ídé kwě namás déeŋ Âbba-sí in kwǎ, “Arjǐ see ǎla âyba.” Ee see-

ii see á-iiba. Āy áisa dáinj kuyón'ínj kwě baní waar ná kí koo. Ídé dfej belé ila namá sunjá kello. Kwa nanj káwe ásánj táas-lé karfa nanj dog kotoinjol. Ídé dfej belé ila-sí namás írí kayé ásánj Sagal'ínj tónj kíal.

Íde saarénj ālbá lóó leela ná durrí kǎbǎ, namás kawle ná sagal'ínj tónj keéne, ásánj dfej belé ila jǎgǎl. Ídé ālbá keéne ná sagal'ínj tónj kaǎgǎl. Namá dónjǎ túllēndinj kaníe. Sagal íde gal namás bát kí surma bawo.

Sagal ídé namás tuunja ná dwo bi dwo-sí jǎǎlel. Namás in kwǎ, “Bǎ dfej belé ay na ay lónj?” Ídé Dogólá namá in kawíe, “Sagal kí āl bōrra kfo álánj aara kǎso, namás kuyón'ínj kwě kǎmmónj nás kee nás kurú'nj kǎrǎnj ɛnjǎ. Namás kábúlé nás éllé kéla. Ídé lia namá in kasa ásánj dwo bi dwo-le sogǎ ïis ɛnjǎ. Íne yé ila kwě namá in belénj ila kuyón'ínj kwě ása déénj dítinínj-ii.” Ídé ila kwě-sí ālbá kǎǎnjol namás sagal-sí in kwǎ, “Kǎ āl bōrra aara'nj jǎsónj kfo namás kuyón'ínj kwě kǎmmónj kwa ïis dog. Ídé dáinj dǎó kwě díng namá in kwǎ, ‘Yeenj dfej tónj ása ásanja saa sunjá kǎnj yé ása á kóelba.’ Kwě keer gal namá in kwǎ, ‘Ká abás dee-ii ásánjbá abúnj, na abás pǎrne-ii ása á wěelba. ‘Ídé ká gal namás in waa, ‘Kǎ dáinj tónj Ása tog dog ása á kǎinjba, ká ǎdǎs dee-ii ná sǎnj abúnj, ǎdǎs pǎrne-ii ná sǎnj abúnj. Ídé ālbás kǎgǎla kaa níng kǎmmónj kuyón'ínj kwě nás pǎrne-ii. Ídé namás ká ába āl in waa, kǎ dáinj tónj ása tog dog ása á kǎinjba.’”

Ídé aál kee gél Sagal Kuyón'ín kwě-sí namás bawa nás ye-sí íní. Ídé kéén jaaruᅇa-sí namá kilmaᅇa sonderog in̄i. Ídé indálaᅇ namás kaᅇjol ná kᅇᅇ tonᅇa kawᅇie, s̄urbul s̄urbul!

Jᅇᅇᅇᅇᅇ:

1. Kiiᅇ káᅇᅇ nás tonᅇ jutá káᅇᅇ?
2. Kaa ᅇri kᅇᅇá nás dogóla'ᅇ lóó búlón?
3. Kaa kᅇᅇá ná dééᅇ suur nyét kagi kᅇᅇá?
4. Kiiᅇ káᅇᅇ ná dᅇᅇᅇ ása-sí kawᅇi?
5. In aldí kaa gís paalíti?
6. Kiiᅇ káᅇᅇ nás kuyón k̄ummé?
7. Kaa kᅇᅇá ná dida kóóníᅇ?
8. Kiiᅇ káᅇᅇ ná sagal'ín tónᅇ keéᅇe?

Poora'η tuusuηa

Tóóríη Poora ásâη bá kí sanyíta tuusu kááménjí. Namá dwo kéná ná déénj éllé tin á bɛ́lɔ́ba, ásánj tuusu amí. Íde namá in kwă, “Álánj elle keer-lé oo nás tuusu âm.”

Namás jáwla ná nyanjá. Ila elle-lé nanj dog sanyítadwoη kéná, nás kwa-sí dóηa sunjá ena, ná péllét erel ásánj kwa wěle kaye dɛ́enj éllé. Álbá yé paago nás soga ìs óónjá. Elle'η kwa asábá in kɛ́wé âl sanyítadwoηj keer éla, namá keenjé nás kuúgé. “Jɛ́ taran pǎgɛ́ dáínj éllé âl dwo kee, náis irel ásánj dáínj éllé wěle kaa. Jɛ́ ay lónj taga wěle jaa gí sánj?” Íde namá in jáwí, “Taga áísánj aa, marranj álánj sôηgoηa baa.” Mandânyenja kan-si kɛ́nɛ́nɛ́nɛ́. Sanyítadwoηj namás in kwă, “Naa, marranj bá bɛ́ dɛ́enj soog baɛ́.” Íde namá in aánjé kɛ́enj soga âl Toldománj soog na Dɛ́mɛ́nánj soog gé. Íde lia sanyítadwoηj, namás in kwă “Bɛ́ naa abá dɛ́enj sog paago ásabá dɛ́enj wěle baa.” Kwa álbá soog paago bát namás dɛ́enj wěle kayé ná wěle kawe, namanj soog keer dog.

Yé urtutu älbá kelamí ása kwa éllé wěle kayé, ná nii tɛmɛŋo namanɔ bɔrɛŋa kerŋa'ŋ kwa kúndɛla ná wěle kawé. Namá in iŋo, “Yé kii-ii nás wěle jáá?” Íde namá in kawíe äl kónyóŋá'ŋ urtutu-ii, ná èl nás wěle jáá. Íde urtutu appâkwanɔ namá in kwă, “Äl bundí äy saare in elle-lé bɛúŋ lánɔ?” Älbá dɛlé poí, dɛó bára-sí namás dɛɛl dikó tíríł áddenɔ piá, ná dɛó-sí bá tɔbɛ'ŋ túlé kŋŋél, ná péllét á júndíba álánɔ tɔbɛ dog tawrá tŋi. Dɛó nanɔ túmú (túmó) nio. Túmá-sí nanɔ dog bawa, dɛó géł ay níŋ piá namá pŋy óŋá.

Saarénɔ kwa namá kfsíŋol ná páŋgá tɔbúŋ kɛmé, ná dééŋ éllé áddenɔ káwe. Yé múrtá'ŋ írí na dɛɛl írí, ná bɛɛŋel ná katab na tɔbɛ kŋŋél. Na múrtá-sís tɔbúŋ tēta bétél. Namanɔ kí dɛlé'ŋ pŋy éllé kɔagɛl, ná yé pŋy kárfí ná óŋá na dɛɛl ton'íŋ síbí-le.

Saarénɔ namá dééŋ páŋgá tɔbúŋ júmo ná dééŋ maamá-le nyaná. Ídé äł yé dééŋ maamá-le dúítienɔ, dɛɛl dog bá úríŋí álánɔ júndí namanɔ dééŋ maamá'ŋ tónɔ, díŋ kɔagɛl. Yé dééŋ maamá nanɔ dog urtutu appâ kéná. Ídé älbá tónɔ paago namá in kwă, “Maamá baiŋ lá?” Íde dééŋ maamá namás tŋina,

“Ee âl jaagó.” Ídé dééŋ maamá älbá jágíla nás dwo pángá tabúŋ kee. Namá in iŋo, “Na jí pángá tabúŋ kaáŋ jŋmo?” Ídé dééŋ dalanŋ namá in jáwí, “Âl yfo nás kwa'ŋ baw'ŋ nyurríá'ŋ toŋ aldo nás olólé.” Dééŋ maamá namá in kwă, “Dogóla áisa bá óoraŋa baw. ‘Híí! Na kaa-ii nás jolólé?’ Ása dwe olólé.’ Na ây yé? Âl ila-ii sába'ŋ írí. Innála älbá jííma, ná in kwă, “Ila-ii?” Dwe téngérég namá póyyâ ná wai. Abá jan lawlaw na panypanya súŋŋân a jawba.

Jíŋŋa:

1. Saaéŋ kwa kísfŋol álánŋ kaa káwa?
2. Dwo kí Dwe éllé ay keéŋé?
3. Poora kí kaa síŋ tuusuŋa kaame?
4. Yé mámáŋ dééŋ tág tuusu'ŋ jâm ay-ii?
5. Kii kéŋá ná in kwă, “Yé kii-ii nás wěle jáá?”
6. Dwo éllé kwa-sí dóŋa kaáŋ-si suŋá eŋa?

Tooro na ɛrɛ́ǵá

Tóóríǵ ɛrɛ́ǵá dɛɔŋ bás jáwle, ná jutá nyenɛ́ álán dǎy ammía (ammúa).

Ǽlbá bǒrra pǎǎǵɛɩ ná dǎy niiniŋ ammíe. Namá kuy éla, namá in ǎǎǵɛɩ, “Ǽl ǵɛdɛm díǵ kǎǵɩl nás dée-lé kɛɩ, álán kuy ái lǎddɩba.” Ǽde namá ǵɛdɛm jáǵɩle, namás jáwíŋíe ná ǵɛdɛm kǎrɩe, walá ás lɛŋŋɩɩba ila ǵɛdɛm ǎl dɛó'ŋ toŋ-ii. Álán gal dɛó tullêŋ-ii namá dɛŋ ǵáarim'íŋ toŋ-ii, ǎl yé-ii erbêl. Ǽdé ǎl nyenɛ́ gal walá erbêl-sí á búléba. Namás bǎɛɩ dɛó'ŋ pǎy. Na tooro gal aál nyanǵá?

Tooro yé gal namá nyanǵá álán dééŋ tɛɛriŋ piá, mat síŋ rime díǵ búló ná bǎwle nás êl tóŋ.

Ǽlbá nyanǵá ná ǎkkúraŋa osonǎw nyéra, nás rime tog dog á búlóba, namá in kwǎ, “Ettê kúíŋ páǵaŋa ása pɛttó iŋɩ, joor álán bá dure díǵ úndo ná oo nás asíŋi ná ǎm námás saaréŋ ǎǎɩ.”

Bát ɛrɛ́ǵá-sí ǵɛdɛm nás tullé eŋa, namá kǎrɩe ná uŋol(ɛŋɛɩ). Lóo nan dog luul eŋa ná juróŋ á geba. Ǽdé ila asá loŋ ná bǎrŋa'ŋ appâ-ii, namá bát órré'ŋ bɛrgó uŋo. Ati in lóŋ ná ǵrɩ éla, annaŋ belé-ii wala deer álán main yé tɩɩré.

Bát íde bain tooro namás tánáña kí dééŋ dure'ŋ dóŋa, ná kilmá nii puyyá-ii yéé ná áŋ júraba. Ilâín ãl namaŋ nyanjá ná akkúrona niná kila nyéera walá ari tóg álán kílma jaa ás búlóŋba. Na duur ná nii pii yéé namaŋ kurúŋá írí kúrél, ná bás kajala-ii naán níŋ tón páágó nás dééŋ dure ísíŋi ná amí.

Álbá êl nás innâŋ lóó pǎy liiŋo namá búló ɛrɛŋá kí pǎy pis. Jalpâg bát kí kilmá'ŋ simmŋ namá karɛŋ seeg seegin píŋí nás main ila dure-sí jaabíl nyommin jíŋí.

Namá wáŋŋa ná in iŋo, “In kíé ná dúíŋ pǎy kee?” Bát ɛrɛŋá namás nyɛrrŋ jáwle. Íde dŋeŋ appâ namá tooro-sí ɛɛ jáwí, nás in kwã, “Kabá ká aŋ kolpa káyá.” Erbêl-sí namá gɛy suúr búŋí. Ídŋŋ ná ila dɛó díg in beléŋ, “Âl ká aŋ kolpa káyá.” Íde tooro namá kí asi keer iŋo, “Na jí dúíŋ pǎy kaa jaw?” Dolé namá in jáwí, “Kuy gí tewa púgó beda'ŋ karɛŋ.” Bát erbêl namá kí bergenya karɛŋ píŋí ná nyãŋa ná jaabila jéépel ná in beléŋ, “Háy tɛrúamá tɛrgɛm, háy tɛrúamá tɛrgɛm!” Íde yé kolpa káyá álbá erbêl kééŋ bergenya'ŋ nyãŋa, namás ɛrɛŋá túlé dúso ná ádden píá.

Tooro namá kí asi keer wáŋŋa ná iŋo, “In kíé ná dúíŋ pǎy kee?” Dolé namá dog in jáwí, “Kabá ká aŋ kolpa káyá.” Tooro naŋ dog iŋo, “Na jí dúíŋ pǎy kaa jaw?” Dolé dog namá jáwí, “Kuy gí tewa púgó beda'ŋ karɛŋ.”

Erbêl namá kééj bergenya'η píní. Kolpa keyá namás kí asi keer ʘríná túlé dúso ná nyené.

Tooro namás in dío kee, ásán kolpa keyá-sí kalí íní ná sákkíá ná ʘríná-sí júndí, dʘó naη riá eηa.

Íde lia ʘis-lé, kolpa keyá kí ʘrínâη namá nyét nyené. Bás déllij kʘnínj îwra saí. Ee géł îwra wasá íya á keba ása tiimel(taqmel). Namás kúluma'η kárál saí nás ʘnî.

Tooro namá wáfn̄a ná ʘno, “In kíé ná dúinj p̄y kee?” títiw! “In kíé ná dúinj p̄y kee?” Títiw! Álbás ʘis piá ná dʘó ás t̄inaba, namá p̄y kárí, m̄aw! namá búló ná dʘó á keba.

Ídé namás kʘnínj búló nás kúluma'η kárál kee nás ʘnî. Namás taar t̄šo nás kello, namás in ʘno, “Na kaη kwa soηηâ baan̄á, kila d̄i aál keéné?” Kʘnínj namá lóó íneén na íneén jágfla, walá ʘʘ it álán kwă naη á keba.

Tooro kí asi keer namás in kwă, “Âm gí sán wala nínj k̄jî kôη?” kʘnínj namá in jáwí, “álán k̄jî kôη.”

Íde lia lóó naη leela erbêl-sí duur naη á júndiba, dure naη gal jaabíl jíní. Íde namá kʘnínj-sí ballímenj piá namás in kwă, “Âł bagú joo ná kíaηa j̄err̄ʘη, ná ká dida áwni na n̄ηj f̄ro lia námáis t̄grí áa ná kâm.” kʘnínj namá bagú nyan̄á ná kee ná kééj kíaηa ʘrr̄ʘη. Tooro bát kí kilmá'η simm̄ij namá kárí ná dita koon na konas pii, “N̄ηj nínj âm kí konyóre'η taar, konyóre bagú kee ná día

jaan.” Íde namá tókkên dúíti nás konyóre-sí lápúnti. Konyóre dagá nan ás lonba duó âl kóel álán-si amí.

Íde Pfe aál kénjá ná éla namá búló ná Kɛnɛŋ kee ná Tooro'ŋ bagú ųw. Namás in kwă, “Na jí ay lón ná íne jáw? Sasá jalun in kíŋ bagú-ii?” Kɛnɛŋ namás ila aldí piá, ál ye-sí kwa kundíe namá tooro búlón. Íde Pfe namás in kwă, “Âl jákkíta ná joo, âl ká erbêl-sí ɛmmó nás kona in pii, ‘Nɛŋ níŋ âm kí konyóre'ŋ taar, konyóre bagú kee ná día jaan.’” Kɛnɛŋ namá pfe-sí in jáwí, “Na mǎŋ áŋ jágɪba?” Pfe namás in kwă, “Âl joo álán ká díŋ lóo ái.”

Konyóre namá yaan kwă, bát namás jáwla ná sakkíá ná nyaná. Tooro gal álbás lápúnti ná pfe-sí law bá in beléŋ âl Kɛnɛŋ-ii, námá píjí ná dééŋ dita koon na konas pii. Ídé lia álbás dééŋ dida'ŋ jáwni agé na kééŋ ɛdóná nyét-si taraas piá. Namá nyaná ásán bát konyóre-sí tarí piá nás pǎy asil mɛɛnɪ.

Ídé álbá pǎy kuro namás jáá ná tarɛŋ, ají konyóre? Tɪtɪw! Naman dákkin paago, namá búló ná pfe-ii. Pét! Jalpâg kí bára namás katɛníe, tǎjtǎj! pfe namá jaabíl kárí, tooro, dáb! Namá taar tšo. Íde pfe namá in kwă, "Wéé!, Bain Tooro álán gi ka-sí taar tɛi bá déyán tšo" Íde Tooro nyán! Namá pfe-sí júndí namá déyán tšo, ráb!, Déyán namá ayyo. Pfe inála namás beto, tooro

namá saí ná déyáŋ ŋaal. Ālbá dééŋ déyáŋ ŋaalo, namá lɔw p̄fe ná m̄ŋ dakki á keba.

Jalp̄g-sí namás gabbîn jáwla nás jáá ná in jendel, “Ópo ópo ópo! Ná dúíŋ dure káyáŋ dió.” Erbêl namás p̄ttô kuro.

Jíŋoŋa:

1. Ƴr̄ŋá d̄oŋ aál nyené, álán kaa p̄ya?
2. Ākkúro kaa-ii kí Poor?
3. Tooro nyanjá álán kaa kóŋí?
4. P̄fe Erbêl-sí ay-si kwă ģl taar t̄ŋo?
5. Konyóre p̄fe-sí ay jáwí asá yé in kwă ģl jákkíá?
6. Erbêl ģl Ƴr̄ŋá dééŋ p̄y b̄ló ay-si kwă?
7. Gabbîn ay-ii asá jalun?

Moo na dééŋ bára Buuru

Tóóríg bá ɗuro kéná nás yáaŋkwě kóól kéná na kwě niw. Ídé dééŋ yáaŋkwě namá sîŋ buro'ŋ kwă kóeliŋi. Yé namá nîŋ judá dúi ná sîŋ úndɛl. Ídé elle'ŋ kwa namá in aáŋé, “In ɗuro bát kí rúu tog ála á-iiba.” Namá keéŋé ná elle'ŋ tɔbɛ-lé dɔlɛmɛŋ káwe. Namás in aáŋé, “In ɗuro-sí kí dáíŋ éllé ála á kǒelba.” Elle'ŋ tɔbɛ namás in kwă, “Na kaáŋ ɛúŋ á bǒelba?” Kwa namás in aáŋé, “Yé kí rúu tog ála á-iiba.” Yé ídé namás elle'ŋ kwa-sí in kwă, “Bát innâŋ lán bendel álán uró ná oo.” Ídé yé namá kuro ná judá nyaŋá, namá buro appâ búló, namás dééŋ kwě-sí in kwă, “In buro dée-lé âl karába nyét úndɛla ná dée-lé ɔwɛ, na in baw-lé koro baye.” Lia ídé namás in kwă, “Âl bêl ná karra koo, álán lia kila karába ái jágɛlaba.” Álbá keéŋé namás dirbo piá ná dió jáá. Namá nîŋ kérrég kí mɛrɛt kúrél, ná dúi nás ila buro'ŋ kwă úndɛl na púúná ná ínni ná kaame.

Soog díg-le álbá nyaŋá namás kí karában káítíe, namá ammíe. Ídé Moo na dééŋ íya namá kamúŋɛ, dfeŋ ábba naŋ á élaba. Dééŋ íya namás in kwă, “Dúíŋ kwě bát kál joo ná dfeŋ ábba-sí joiŋí.” Moo namá nyaŋá âl dééŋ báa-sí kóel, ídé yé namá in kwă,

“Main álán ila roo-lé oo, ná agfl.” Ālbá nyanjá namá búló ná karába dééŋ báa-sí ammié. Ídé namás kí jarrí jaŋjo ná píjǐ. Namás dééŋ íya-sí in kwă, “Ābba-sí âl karába ammié.” Lia yé namás dééŋ íya-sí in kwă, “Naa ná âbba á keba maŋ, walá ðóo keer á keba álán gîs nyííjǐ álán ká anni náis ila b̄ro'ŋ kwă únd̄l nás jaam.” Dééŋ íya namás in kwă, “Na karába kila dúíŋ kwě.” Yé namás dééŋ íya-sí in kwă, “Lóo kalǐ a jawba dúíŋjŋ.” Ídé dééŋ íya namás tíina. Marran̄ âl kí m̄r̄it jurél. Namás yaan̄ kwă. Ídé kéréŋ namá n̄ŋ dúí nás b̄ro'ŋ kwă únd̄l nás kaame. Asidíg tooro karây namá ila kwě-sí kí subu jágfla. Namá tábben̄ piá nás ton̄'íŋ kíli paago. Lia ídé namá n̄ŋ kéréŋ tábben̄ pii. Namaŋ-si iwo kwě naán kúrél na naán wáŋŋt̄i. Soog díŋ namá nyanjá ná ila kwě'ŋ âmma-sí bawa nás roó éla. Ídé karába namás kona jáyé, “Āy! Dáíŋ t̄irí kóól.” Ídé kwě namá éla ná búló ná dééŋ íya á keba. Namás jaŋjo ná roó píjǐ. Namá búló ná karába kóeli álán dééŋ íya-sí ammiá. Yé ídé namás karába-sí in kwă, “Āl gîs dúíŋ íya-sí bundí.” Karába namás in aáŋé, “Álán ðio karró nás in kwě-sí karáŋ.” Namá ðio karr̄l namás kwě dee ðio k̄ul. Ídé karába namás kí asi keer in aáŋé, “D̄íŋ la íya'ŋ k̄wk̄w j̄el, wala d̄íŋ bára-sí?” Yé namás in kwă, “Ká marran̄ álán dúíŋ bára-sí abúŋ.” Ídé namás dééŋ bára-sí ín̄ie, nás bawa ná nyanjá. Karába namá dééŋ íya'ŋ k̄wk̄w ammié.

Ídé yé Moo namá in kwă, “Álán-si lóó karra-lé kḡwnyíḡí.” Namás dééḡ bára-sí bawa nás lóó karra-lé nyanjá nás jḡela, ásáḡ gal karába dééḡ lóó á búlalba. Lia yé íde namá nîḡ dúíti ná sîḡ báraḡá na Teebé'ḡ soora úndḡl, ná sîḡ dééḡ bára-sí inni ná aam. Ídé dog Tooro ay piá bás dééḡ lóó búló nás rónnyinḡ amí. Lia álbá búló ná dééḡ bára á keba. Namá nyanjá nás kila koro-sí nyéttiḡ kí segên bawa nás jawíl rigo. Namás karába-sí in kwă, “Ottô abá dúíḡ dítan ás bêlba, koro ásáḡ á bḡmmóba álán baba. Ídé yeeḡ karába namá in jáwíe, “Saare álán nyét kíśíḡo náis dḡḡḡ bára-sí kēl, lóot nás kee.” Ídé karába namá nyét suur imḡe. Saare âl bêl íne nás káya. Saaréḡ karába namá nyét éle, bá délliḡ tooro saí. Íde álbás suur kḡime namá kḡmmé ná tooro karâye á keba. Ídé dḡeḡ tḡbḡ namás darrinḡ-sí in kwă, “Âl joo nás tooro-sí in jwa, âl gí kwa kḡeli álán jéla.” Darrinḡ namá nyanjá nás kwă. Tooro namá in jáwí, “Âl joo nás kwa-sí in jwa, 'Ka-sí âl gí dúíḡ abo patâr'íḡ wḡoḡ jáá, taga álán á ooba.” Ídé yé darrinḡ namá píḡí nás kwa-sí in kwă, “Wúo tooro âl in kwă, ‘Ye-sí âl dééḡ abo patâr'íḡ wḡoḡ jáá taga álán á êlba.’” Namá kí asi keer dḡy-sí áddenḡ káwe. Naḡ in kwă ála á úndḡlba. Naḡ-si dog nyééḡ-sí áddenḡ káwe, naḡ íríḡí álán éla. Lia dḡeḡ appâ namá in kwă, “Naa innâḡ ná irel álán êl maḡ, álán-si kí kḡrro káa. Na marranḡ kii níḡ jee nás kí kḡrro êl? Ídé nyééḡ gḡgḡḡḡ namá in kwă, “Álán ká oo nás êl.” Gḡgḡḡḡ namá nyanjá nás karâye-sí in kwă, “Âl jêl ná

koo.” Yé namás in kwă, “ká ása kila kwa-sí in waa, 'Kasi âl gí dúíng abo patâr'íng w̃on jǎá, taga álánj á ooba.'” Íde nyééng namás in kwă, “Marran̄j âl sééng kí maale koo.” Yé namás in kwă, “Ála á anniba taran̄j.” Íde nyééng namás in kwă, “Naa ná jaarel álánj joo man̄j, álánj jaḡfl̄.” Íde nyééng namá essa. Tooro namás kola jǎá, “Oo níng Oo níng.” Álbá kwa-lé kaḡḡɛl, kwě namá in kwă, “Naa innân̄j âl kwa nyét kéle. Naa âl nyét kelbâm. Kan̄f̄ âl karába'ng dió díng dúíng bára-sí amí. Ká namás kféng koro-sí w̃ɛla. Marran̄j abás dúíng bára á bêlba, ká gal koro'ng lóó álánj áís úl̄jiba.” Íde d̄féng t̄ab̄ɛ namás in kwă, “Âl nyét oóg báa.” Íde karába namás jáyé ná jólgeli, ná oóg pie. Niná álánj k̄rton̄ja kurol. Yé bain tooro namá kee ná kí maale oóg pii. Íde nyééng namá jaḡfl̄a ná tooro kí maale aág pii. Namá nyan̄já nás d̄féng t̄ab̄ɛ-sí in kwă, “Âl jaḡfl̄ w̃o tooro-sí ay pii, na kwa ay kawe.” Yé namás in kwă, “Âl dééng dakki joo man̄j, álbá jaḡfl̄a ná yé kí maale oóg pii álbá j̄ass̄i kí k̄rro. Yé ammín̄j nyan̄já, namá búló ná tooro kí maale aág pii, namá essa. Tooro namás in jǎá, “Oóg oóg!” Namá kwě'ng zaldan̄ja jínynyâ, nan̄j dog asi keer essa, nan̄j kern̄ja jínynyâ. Íde Moo namá in kwă, “Main álánj-si kurgó. Marran̄j amín̄j-si kurgo, álánj bás kí tiwílwíl tǎrrig káwal amín̄j tiwílwíl-sí jaala âlbás dééng lóó-ii, na abá gal tiwílwíl ye-sí jaala, âlbás káf̄ng dééng lóó ála á ii-siba.” Íde namás kurgol. Namá kí tiwílwíl kárrín̄je, namá tiwílwíl ye-sí jaala. Namás in kwă, “Kí asi keer dog j̄ass̄i.” Namá essa, nan̄j jólga. Namás kurgol

nás kí asi keer dog tärrig káwe. In door namá yé tiwílwíl-sí jaala. Lia Moo namás in kwă, “Naa kfeŋ koro ása killâ gé jaawíl.” Ídé karába appáŋa namás dokkéŋa-sí in aáŋé, “Naa b́f̄ âl karra bawŋí, áláŋ ái baweba.” Ídé dááǵúł namá kóel áláŋ yé dog kí kwanj tewa. Yeen namás kí tiir kumé. Kwa namá kfeŋ kolmanta kamíŋtía, namás kǎlpeli. Yé tiiríŋ d̄ió, namá kee nás dééŋ dolma jáwŋel. Bitán naŋ-si kwa-sí in kwă, “Ǻy ittíríg áíŋ baráŋbáa?” Yeen namás in aáŋé, “Bát innâŋ ála á jendelba, taran bá gíŋ katínfa.” Ídé kwa namá káwe ná k̄t̄t̄iŋel. Ídé yé namás in kwă, “Ǻy bát kál gi ittíríg baráŋ.” Karába namá in aáŋé, “Ǻy in d̄uó-sí âl baráŋ kaa níŋ piá.” Íde dááǵúł álbá kuro, namá dééŋ dolma-sí ímíŋi asi tog namá ittíríg tewa. Íde naŋ dog in kwă, “Ǻy âl baáŋiŋ ná asi keer dog ádden áa.” Asi keer amíŋ ádden piá namá kí k̄rro tewa. Ídé koro namás búnynyê. Bát karába main namá koro báf̄. Namá jólgé naŋ kí asi keer, báf̄ naŋ dog jólgé. Íde lia namá ool ná umel jáwíe. Lia namá kí maale koro báf̄. Lia íde bát namás kona jáyé, “Bain dááǵúł j́f̄ ay jáa.” Yé, “Kabá in áa yée tet kééŋ koro yor!” Ídé Moo namás dééŋ bára Buuru-sí in kwă, “Naa kí âl koo.” Ídé yiŋ namá keéŋé. Na karába namá gal nyéttiŋ kfeŋ koranta tie ná nyené.

Jíŋŋa:

1. Kaáŋ kéná áł elle'ŋ kwa in d̄uó-sí éllé k̄r̄t̄l?

2. Kaa kéná asá in dɔ́ ɛ́ndɛ́lɛ́ŋi ná dééŋ yáaŋkwě aama?
3. Kii kéná asá íya'ŋ kóól búló?
4. Moo-sí karába ay-si aáŋé áláŋ kaa-sí bǎw?
5. Kii-sí kéné ná waar áddeŋ káwe ásáŋ tooro-sí êl?
6. Kii kéná asá tooro-sí tóŋ éla?
7. Kii kéná asá karába-sí kféŋ koro jopo?

Munden kí dééŋ yáaŋkwě

Munden kí dééŋ yáaŋkwě Kooní ná awla'ŋ kannîŋi.

Ālbá duó kénéá ná in karîŋi Munde na dééŋ yáaŋkwě Kooní. Asidíg namás kawle Munden kí dééŋ yáaŋkwě Kooní âl awlânŋ kanníá. Ālbá keéné ná jutá kagǵɛl. Namás kawle ná awla kawle. Karra á kagǵɛlba bás kí karâb díginŋ káítíe, âl in karífa dewer. Ídé namás kawle ná ila karâb dewer-sí kurre. Namá kurre namanŋ dúlo díó kǵbfe. Naa ídé Munde namá ása dééŋ yáaŋkwě-sí in kwă, “Ká âl wöel álánŋ dúlo díó ǵrî?” Yáaŋkwě namás in kwă yaanŋ. Ídé Munde namá ása jáwla ná dééŋ boot paál ráánǵá, ná suur-sí taár rîso. Lia âlbás jáwla âl dúlo díó kǵrîti. Boot'ínŋ díbé-sí namá âl yáaŋkwě-sí dóŋa jáá. Namás in kwă, “Jí yáaŋkwě abá ká dúlo díó ǵrî ná boot-sí írto na jejejege áa, âlbá boot-sí jollé. Kooní namás in kwă yaanŋ. Munde namás jáwla ná dúlo kǵrî.

Ālbá nyanǵá ná dúlo paago, namá âl búló ná karâb kee ná ŋŋi. Ídé namás jáwla ná karâb-sí dũu júmo ná rigo. Ālbá púttôndinŋ rigo namás jáwla ná boot-sí jegjeg piá. Yáaŋkwě namás jáwla ná boot-sí paál kello ná ráánǵá.

Karâb-sí älbá paál kṛâṭ ná munde na yáaṅkwě-sí jágḡla namá ása Munde-sí in kwă, “Ji-sí gí lánj âm. Wala yáaṅkwě-sí?” “Munde namá ása ila karâb-sí in kwă, âl yáaṅkwě-sí jâm” ídé karâb namá ása Munde-sí in kwă, “Jí in sāl dḡḡj yáaṅkwě-ii?” Munde namá âl in jáwí “Lóolo!” Naa karâb namá âl in jáwí, “Âl-si bḡlónṭi nás ká kúḡj pḡlega aáṅo.” Mundenḡ kí yáaṅkwě namás kawle ná keéḡé ná kḡḡla, älbá kurú appâ kummé namá âl dééḡ írí kaápé. Ídé karâb älbá éla namá âl ila kurú'ḡ kṛḡḡj keera. Äl Mundenḡ kí yáaṅkwě dééḡ írí kḡḡḡ. Namá in kwă, “Háyýá háyýá domóle. Bḡ aál bḡḡḡ ná rókkó baldo?” Ídé yé Munde bás jáá ná kítíḡ, äḡ karâb yeḡḡ-sí jágḡla. Namás ittâ dḡḡa bitul ná karâb-sí tḡbḡ'ḡ bḡḡḡe. Ídé karâb wasá á iwoba. Namás jáá mááḡ nás kééḡ kona pii ná in beléḡ, “Ërdḡ ḡrdḡ báa kúḡ amalmalí báa kúḡ, kadíe súlá'ḡ kwě báa kúḡ, andéla níḡ jokkóma koo.” Naa ídé Munde namá in kwă âl dḡḡe kamísa'ḡ yáa'ḡ kwě'ḡ taar eḡa. Walá dḡḡḡ jaiḡ kawaja á-iiba walá dḡḡḡ wḡḡḡ surma á-iiba. Ídé Munde namás jáwla ná jḡḡl. Älbá nyaḡá ná kurú appâ búlónṡ ná dééḡ írí jáápa, namás kí Kadíe káítíe kḡru írí. Karâb namá éla ná ila kurú'ḡ kṛḡḡj keera, ná in kwă, “Hḡḡm kaa níḡ âm, Munde'ḡ taar kí sette.” Munde-sí namás ittíḡ lóó ayéḡ ayéḡ eḡa. Ídé namás ittâ dḡḡ bitul. Karâb namá in kwă in kḡé náis kaa bíá jḡḡḡ pii? Karâb namá nii niḡ oonḡ walá arka tóg á keba. Namás jáwla ná nyaḡá. Mundenḡ kí yáaṅkwě namá kḡru kḡḡḡol, walá dḡó tóg bára dóḡá á inniba. Älbá

keéjé ná tónj kagɔɛl. Yáaŋkwě namás Munde-sí in kwă áíla dǫ́j boot kŷy jaráŋ. Ídé Munde-sí namás ittíj lóo makke eŋa, ná sulum kuy'íj bari-lé paaso. Namá in kwă jǫ́ sɪmmô dúíj kilmá ila mǎŋ suŋjǎ appá á-iiba. Yáaŋkwě namá in jáwí, “Jǫ́ ay jwa íllâ walá dúíj jaiŋ kawaja á-iiba, walá dúíj wɔrɪŋ surma á-iiba. Ídé ila belé Munde-sí namás dǫ́rró eŋa, ná nyǎŋa nás wɛo segên-sí tǫ́rǫ́ piá, áláŋ yáaŋkwě-sí dééj boot kŷy rááŋ. Namás dogólá ɔw kɔŋ Nôllaŋ-sí kí Jǫ́kkǫ́. Ila belé walá tullé ás eŋaba. Nôlla namá in ɪŋo, jǫ́ báa ká aál níj oo? Munde namá in jáwí kǫ́ jɪ níj koo. Naa ɛde Jǫ́kkǫ́ álbá jǫ́gɛla ná dééj báaŋ kí Nôlla koome namás jáwla nás Segên-sí in kwă, kí sáat âl íyaŋ-sís kí âbba in jwa, âl ɔw ná lóo tog kóol ná kǫ́ dǫ́eŋ táas-lé kɛɛ. Ila belé Mundenj-sí kí dééj yáaŋkwě namás ittíj lóo aíj aíj piá. Ídé namá âl kawŋjé ná suuri koŋa kaníe, namá in aáŋá âl ɔw ná kaiŋ dáíj tónj.

Jǫ́ŋŋa:

1. Mundenj aál keéjé ná dǫ́lo kǫ́rǫ́e?
2. In aldí jɪ-sí kaa gís paalíti?
3. Ál Munde'j yáaŋkwě in kwă áláŋ kundíe, kǫ́e ná nyaŋá nás wɛo Segên-sí tǫ́rǫ́ piá?
4. Kaáŋ ɛɛŋ-ii ná Mundenj kí yáaŋkwě suur á kundíeba?
5. Kaáŋ-ii ná Munde in kwă kooní dééj yáaŋkwě ála á-iiba?

Bôrnyoŋ kí tooro

Tóóríg bá bôrnyoŋ kí tooro suur'íŋ jaaruŋa kaíŋ nâŋ lóó tog ńjéí. Namás dwo bi dwo dogólá aw kéná. Kfén dogólá kela namá sîŋ dítiníŋ bñéle.

Soog díg bôrnyo namás tooro-sí in kwă, “Âl jéla nás káíŋ dogólá kin-sí kabúŋ nás lóó tog kaa, asá dítiníŋ bñéle.” Ídé tooro namá bôrnyo-sí in ñŋo, “Na kaán ńñ-ii nás káíŋ dogólá-sí kábñŋ nás lóó tog kawríti?” Bôrnyo namá in jáwí, “Âl ðđñ-ii ná ká ðel álán kf saare kí subu kuró ná awlán koo.” Tooro namá dírrííŋ oonjo main. Lia namá yaan kwă. Saaréŋ álbá lóó leela, bôrnyoŋ kí tooro namás jáwle ná nyené álán awla p̄a, jutá. Álbá nyené ná judá p̄aḡɛl, namá búlé ná juta kí kurúŋáŋ nyend̄um̄ñŋ eŋa. Namá ool ná lóó sabban na sabban l̄awe. Ídé álbá lóó sabban na sabban j̄aḡfle namás t̄abúŋ ere p̄as̄íŋíe. Álbá ittíríg t̄abúŋ inâŋ nyëŋe. Namás kí ńr̄um̄á'ŋ arrá ññ. ńr̄um̄á almín bôrnyoŋ-sí kí tooro inâŋ j̄aḡfle namás jarr̄i jáyé ná j̄ɛ̄la. Ídé bôrnyo kí tooro namá díbe p̄ye ná ńr̄re. Namás tog-sí bóyíe ná t̄ie. Namá ool ná aame. Álbá ammíe nás ittíríg júndíe, namá bawe nás éllé nyëŋe. Namás kfén dogólá-sí t̄ar̄f̄ p̄ie ná n̄nó íníe. Kfén dogólá namá ool, ná ela n̄nó-sí aame. Lia bôrnyo namás tooro-sí in kwă, “Ay lón saare áŋ kawñbáa, ná awla káa?” Tooro namá in jáwí ee bát álán kawñí ná awla káa. ðđñ ná ká leel'íŋ

nínó á awyaba. Ídé namá túllên kasinjî álánj kí asi keer píjía ná awla p̄ia. Ālbá yeenj indálanj túllên kasinjî namá d̄alé poí.

Saarénj ālbá lóó leela.
Bōrnyoŋ kí Tooro namás jáwle
ná nyēŋe álánj awla p̄ia, jutá.
Ālbá nyenē ná judá p̄aḡḡal.
Namá búlé ná m̄uḡḡá
m̄aḡnyḡ p̄uḡjî, ná déénj t̄abḡ
roo'ŋ k̄ili jáyé, na kéénj tarŋa
b̄uḡs'ínj d̄ó, na déénj suur-sí
nás t̄abḡŋa jééleli. Ídé bōrnyo

kí tooro namá dírríigij ool, ná kila m̄uḡḡá-sí l̄awe, asá
m̄aḡnyḡ-sí t̄abḡŋa jééleli. Namá ittîdíḡ ool ná táráásinj
jáḡfle. Lia bōrnyo namás tooro-sí in kwă, “Āl koo ná káínj
karába koiŋj, k̄t̄t̄ŋj āl k̄áw ná kwa'ŋ pad̄is kalḡ.”

Ídé bōrnyo kí tooro namá nyenē, álánj k̄fēŋ karába
kóíjía. Ālbá ittírínj t̄abḡŋj nyenē, namás kí leela jutánj na
piran̄a arrá k̄ŋjî. Bōrnyo-sí kí tooro, bát namá kilman̄a
s̄im̄mó ŋjî f̄dé. Tooro lia namás bōrnyo-sí in kwă, “Ettē
bát dáínj nínó ása k̄ummó, marran̄ ay níŋ k̄aḡ?” Bōrnyo
namá in jáwí, “Kin d̄fēŋ j̄y āl bát h̄āŋ-ii.” Bōrnyo
namás tooro-sí in kwă, “J̄ ālbás kela leela-lé jawínj, na
ká námás kila piran̄a-lé awínj, námá indálanj k̄āŋ.” Ídé
namá túllēndij kasinjî. Namás tuuŋe ná dakki dúítía,
ālbá nyeēŋe ná kela karába'ŋ k̄ili p̄aḡḡal namá d̄ó p̄yē.

Namá dwo bi dwo déen karâb tšo ná oonjo ná aam. Ídé indálanj älbá yeenj oonjol ná kfej nfnónjá aame. Namás Muxurújá kí jááránjê tánánje. Ídé bônnyo-sí namás daarú díg kurrónj piá, namá tabu írí jágj ná lóó sabbana sabbana jágfla. Namá law ná Muxurújá kí jááránjê, dfej kili kirele. Bônnyo-sí fde namá kali tšo. Namás tooro-sí nfnónjê grí ímíji. Tooro namá tabu írí jágj. Bônnyo kí tooro namá dírríginj ool, ná Muxurújá-sí kí jááránjê lawe. Muxurújá kí jááránjê, nanj dog ool ná yeenj-sí lawe. Ídé bônnyo namás tooro-sí in kwă, “Âl kâkkfa nás káinj surnjá kopó.” Ídé älbá yeenj indálanj risinjol. Muxurújá kí jááránjê namás kola jáyé ná koome. Bônnyonj kí tooro namás jarri jáyé. Muxurújá kí jááránjê, älmínj jágfle nás bônnyonj kí Tooro jarri jáyé. Yeenj namás kila nfnónjê-le jáwínje. Bônnyo kí tooro namá nyenje ná jgila namanj-si juta díg-le laddul, ná búlé nás juda kí kurúnjê nyfndfmminj enja, na kíanja nás kona pie, ná in belénjá, “Âl bâkkfa ná éllé boo.” Ídé bônnyo-sí kí tooro namá kali tšo. Namás jarri jáyé kí asi keer namanj éllé pggul. Älbá nyenje ná éllé pggul, ná niinij ool namá lóó arra enja. Íde älbá lóó luul enja namá kârfe ná grê pie, namanj-si lóó leela. Saarej kí subu namás jáwle ná suurnjê-sí dónjá ínie. Lia älbá dwlé írí éla. Tooro namás bônnyo-sí in kwă, “Bára yakáy, ay lónj án kawjibáa ná awla káa?” Bônnyo namá dírríginj oonjo main. Lia namá in kwă, “Ee kussê á-iiba álánj kawjí.” Namá ool ná táráasinjdínj kwënj kasinj, kí asi keer álánj

jutá pínjá, ná awla p̄ya. Ālmín indálan táráásinjđín kwěh kasiñi namá nyenje. Ālbá nyenje ná jutá p̄aḡul namás kí dóóǵá na boola arrá iñi. Bôrnyo kí tooro, almín-si kí kela karában inâñ arrá kiñi, namá dió p̄oye. Íde boola kí dóóǵâñ, namás j̄arri jáyé ná j̄aila, Tooro kí bôrnyo íde namá díbe p̄oye ná urre. Ālbá niiniñ júrré ná t̄abún t̄abún nyenje. Íde bool díg namá taar d̄ulo j̄ábí, namá toino álán kúró. Bôrnyo kí tooro íde namá asil búlé ná tie. Lia Ālbá d̄ulo r̄āul namá p̄uñi, ná ool ná aame. Ālbás ittíríg júndie namá bawe nás éllé nyenje.

Jíñon̄a:

1. Kaáñ urre kéná nás bôrnyo kí tooro kíñ dogólá lóo tog jáyé?
2. Bôrnyo kí tooro aál nyenje álán awla p̄ya?
3. Kaáñ t̄ab̄u kéná āl m̄ur̄uñá roo'ñ kíli jáyé?
4. Ila juta kí kaa kéná asá nyindim̄iñ ena?
5. Kaa kéná āl taar d̄ulo j̄ábí?
6. In aldí kaa ḡis paalíti?

Duó nás karâb jaŋo

Ayéŋá dŋi-lé asá bitɛl bá duó díg kénjá ná sŋh kamal na nuuŋ na semêr na pŋe jaŋhel, naŋ sŋh kwa-sí irel. Kwa karába daábenj álánj á kaweba. Lóónjá dŋŋánj kí kamalanj, na lóónjá dŋŋíj kí kuu, na lóónjá dŋi-lé kí pŋenanj, na seméranj ná sŋh tuusu saa aam.

Soog díg-le namá Tonogo'ŋ wěle-lé keéŋe kí dééŋ jaaru, asá yé dog lóónjâŋ kŋmŋj jaŋhel, ná kí kŋmŋjâŋ tattába ŋli, namaŋ kí kŋmŋj díg in kasŋj á sánj jee.

Dŋen jasi in kí ɛmelánj soog kénjá. Abo Saaba'ŋ tonjŋ kíli wěre.

Naa ídé álbá kaŋile ná Paŋɛsiŋ kí ótánjâŋ soŋá kéle ál sába'ŋ barú kaŋj. Namás dééŋ jaaru-sí in kwă, "Ásánj kamal tŋrŋb aŋjó ná koo nái kila éllénjá'ŋ ótá jatab. Mat gí sŋh sŋŋoŋa dŋi kurol."

Bŋrdŋlŋg kaŋ-si jaŋo. Dééŋ ampâr namaŋ kumura dŋrrŋj jŋhel. Namá wěle-sí nii ŋrto ná toorí áŋ jaaba.

Alá bá kí wěo Kobotaŋ dorá keéŋe, ál ayé ila-lé robog kénjá. Duó bain-sí namá kaŋlŋ tŋo nás saa soŋá urruŋo, namaŋ kóelŋj á sánj wŋrŋg jáwla.

Jongona namás in aájé, " âl jêl náis káín ótánjá jabún." Ālbá katabe nás kawle ná karra kaagɛl. Kamal namá dorá'ŋ ǎri, kurul kí núní'ŋ karí jágfla ná kírro-ii naman-si kwă ruttin kee. Namás jáá ná índeréŋ kéllín na gǔrgura pii kí kurana'ŋ dɔo.

Júréjá namá in aájé, "Kǎl koo nás kandi ná kí dog ittín ɛmel kawí."

Ālbás kándé ná kamal kee ná dééŋ dǎy aam. Yien fde namás kféŋ dungura wala gal dumuna karêl, ná kawle na súúl kelleli. Kamal namá dǎy'ín jâm júndí ná kwa-lé êl. Ālbá dééŋ tqbɛ kwa'ŋ táas-lé ímíŋi. Namá dungur bawa nás ármíny piá, nan jalpâg díŋ-le kórómónjá'ŋ dool bawa, ná kello naman súúl kí kormi tullin ráánjá. Naman-si peeny piá. Pagɛs kí kééŋ ampáran, tɛr namá kurúnjá'ŋ dɔó káwíe, ná keéŋé ná kǎɛla. Dééŋ jaaru namá êl ná kféŋ ótánjá katabe ná éllé keéŋe.

Asi keer gal namás nuun tóor jɛinjo naman zool ligiligin írtín. Namás dééŋ ampâr-sí in roo, "Āl gís jǎrgɛ ná kúrgúɛl koo náis jasáráŋf."

Namá kule ná kœlinji álân daáben káwe. Namás kwa-sí in kwă, "Bí wóna kaa-ii yé ná innân jɛtti ban. Saísa dúín ɛ ragasa-ii? Ág ká á anbáa Dõmo'ŋ kwě. "Kwa namá perra kiní. Yé pét namás pfe jɛinjo ná nyãŋa ná wɛon-sí írí kuro.

W̃oŋ namás kí dolma sabalbale júlpa. Tayaw namás rooga j̃iŋo. Ālbá kuy saa soŋá riŋo namá semêr ena. Koró namá bawa álán amí. P̃llít namás d̃ó j̃iŋo koró'ŋ dóŋa. Koró-sí namá kalì t̃šo nás daagul j̃iŋo. Namaŋ naa dog kee ila daagul.

Adi K̃rjílí-sí jundí ná G̃d̃r̃á̃b̃ janni, álán Kírérí jaagó, p̃gó'ŋ díbe débbin̄ kee ila daagul.

J̃ŋoŋa:

1. In d̃ó karâb kaán-si j̃iŋo?
2. In d̃ó dééŋ jaaru-sí ay-si kwă?
3. Dééŋ jaaru kaas j̃áŋéléŋí?
4. Kii-ii äl kí k̃m̃ŋ in k̃s̃ŋĩ ásán jee?
5. W̃oŋ kii-sís júlpa kí dolma?
6. Kii kéná äl robog kéná?
7. Tonogo elle la-ii wala p̃gó?
8. In d̃ó kaa na kaas j̃iŋo?

Dǎlima Dɔ́ kí kolaŋ Dóna

Asidíg dɔ́ kí dogólâŋ, bás jáwla ná b̄arɔ̄ keer-lé sabara'ŋ nyanjá. Ila b̄arɔ̄-lé namás saa sunjá kɔ́úŋɪ, kí dogólâŋ.

Ídé ǎlbá keéŋé ná k̄aḡɔ̄l, namás sunjá kɔ́úŋɪ kwa'ŋ b̄arɔ́, walá dɔ́ ǎlǎŋ núŋɪ poí, nás kona Poor kwǎ á keba.

Naa soog díg namás ampára d̄i'ŋ lóó b̄áílóŋ, ná yeen dog Poor kírsiŋa. Namá paanyo ná dóná íní, na s̄ŋr̄jás k̄íw̄f̄e. Lia innálanŋ namás ittíŋ lóó b̄át tullé eŋa, n̄h dedebe dúítí nás kíla, na tón píŋítí. Maraŋ kila nyét'íŋ dió dééŋ jittɪ namá ila kénjá, ná kééŋ ampára-sí tóóríg gorre'ŋ dió in dog ǎs kwǎba, yé âl kí dogólâŋ-ii. ǎlǎŋ kíal nás toŋ na dogólá k̄íw̄f̄al. Iɔ́f̄íŋ ná d̄ine gr̄i'ŋ joor-ii.

Naa asidíg dééŋ yáŋkwě-sí namá waja tokkê díg t̄úúríŋí, ná bawa nás ǎkkíma'ŋ (jépéró'ŋ) tón nyanjá, nás kulpol. Lia yé ídé namás j̄aŋo ǎlǎŋ tón píŋí, nás dogólá-sí tagaltagál piá. Na n̄ŋ'íŋ oros piá ǎlǎŋ kámmía.

Ila táas-lé d̄õra ǎl ìloŋa, ráb namás kí k̄aldagan káítíe. Nyúm namá keyé jalpâg-sí ǎsámbá dééŋ b̄arɔ́ k̄áŋal. Dɔ́ kí dǎlimanŋ namás nii kómónyíŋol, t̄ir̄imb̄f̄l'íŋ t̄úsɔ̄ ǎlǎŋ ɔ̄ dorá kawíal yé. Namá soót oŋo nás

rumunáŋ ragasa nyéra. Mat níŋ t̄ab̄ɛ káásɛl ná deém dió píŋí. Ídé d̄fɛŋ bain aál kénjá ná írí kuro. Addit álán jalpâg ɛto p̄aɣl̄f̄ n̄ás in kwă ðrnan̄. Yé bá in jáápa, “Yé in kaa-ii n̄ás kí koŋa j̄ábt̄i! Âl tarŋa bílo n̄ás dió k̄argon̄ b̄ɛɛm.” Jalpâg-sí kwa ségãŋ namá m̄iŋ d̄ũu dorol káwe, álán írí kamíŋía. Asábá iwo kwa d̄fɛŋ ɛɛ ila-sí ása kurrá káwe. Namás kola'ŋ tíríŋgíl ila p̄óyyâ kí seéŋsee wěre. Namás d̄állima-sí naman̄ kwa äł arrá káyé, nyét-si t̄ab̄ɛŋa urro. Namá tirimb̄fl̄ k̄as̄iŋi ná d̄fɛŋ appâ b̄ŋo ásaŋ in kwă, ná d̄wó dee jaŋ k̄äl kilmá appá jáa. ɛɛ in n̄ás kwa-sí nyét ìndel. D̄f̄iŋ jalpâg namás kí irima'ŋ karal errin̄a. Namá búlón ná d̄wó dééŋ kíli soót oon̄o. Kabás jáá ná d̄wó-sí kí koŋa írí dúti. Na odomdom n̄ás in beléŋ, “Bain j̄fla jaŋ, ká áŋ amba kin dogólân̄ táas-lé.” D̄wó-sí namás dog t̄ab̄ɛ nii urro kí d̄art̄iŋ. Nan̄ nyerta kaníe n̄ás kola k̄ŋi na s̄álḡf̄ ógo-lé paaso, álán lúllá eeŋ. Bât ná j̄èl ná jaḡfl̄ d̄wó'ŋ kóó asá j̄iŋel, naman̄-si kí kilmá sokkotsokkottin̄ kellel. Kwa tirimb̄fl̄'íŋ dió nyét namá ila k̄iŋi, ná bá dééŋ oro kawé. Díg namás in kwă, “In d̄wó-sí álán bá bain̄, námás káwlá

tärηa barán ná soo jee.”

Ǽlbás kaḡḡɁl túmná d̥íó ná kinje. Namás soga iis kɁɁŋi. Lia d̥feŋ bain-sí namás dééŋ'ij lónó-le, nás jaŋŋo ná êl ná raáná nás in kwă, “Ǽl joo.” D̥f̥ŋ jaaru-sí Ǽlbá tawrá innâŋ kayé, nás iwo âl paál-ii ná kiirél. Wétŋ asá Ɂro ná kello, namá nii wálwíleŋ eŋa ná jɁri'ij kilí'ij kola bá rejŋij júŋŋeli, âl kwa gé nás jɁri'ij dáálí kéeli. DǼlima-sí d̥feŋ bain namás in kwă, “D̥wó tóg díbe ála á poíba, náí kiŋa dog d̥awlo taan dééŋ'ij.”

Innálaŋ dééŋ joo ila namás main yáaŋkwě-le beto, álán in jáḡɁl ay-si piá. Ǽkk̥m namás in kwă, “J̥ yakáy yáaŋkwě asá íne jêl sǼl d̥f̥ŋ aáná?” Namá in jáwí, “Ee maraŋ Ǽl awŋítienj áíla d̥ora kéyé, nás túmná d̥íó soga iis oóná náí ettê kundíe.” Lia ḡkk̥m namá in jáwí, “Egél ila d̥wó-sí dééŋ saaréŋ ásabá loŋpii'ij iŋi, ná kfo ná kurrí.” Namá t̥bɁ kí koŋa ḡw t̥fo. Wít namás jaŋŋo kaldikaldi ásáŋ gal kila dogólá bóyé asá tón káye.

Ila táas-lé Ǽl tón dúítienj, namás kééŋ ampára kila'ij d̥íó kí díḡ káítie. Dééŋ ampâr namá l̥w ná d̥wó Ɂ as beléŋba. Naŋ-si gal j̥ogjoga pii. Ídé namás iwo maale ála áiba, namás jáá ná tar̥ŋ, “Ǽj̥ ani saíla j̥wél! na sǼl maale-ii bára?” Namá jáḡɁla ná d̥wó j̥ogjoga á júnd̥ba. Innálaŋ yé dog namá kaŋi lío, ná kééŋe taar d̥f̥ŋ jaa ná ká dúíŋ aa.

Yé äł tǎbǔŋ eré ðlonǝ, älbá paago nás túsí pǝlo. Namá búlón ná dogólá dokkénǝ suur'ínǝ sornǝ duur na buur gé soga ðis'ínǝ. ǘrǝ ná kǎldǝ kwa ǎw naŋ dǝó á kawgéliba, ásán túsú káwlǝ mat níŋ kwa oró kitírǝŋǝ naŋ kotoinǝl. Tonǝ kurránǝ kwǎ, naŋ bás írǝ kǝŋeli ná dǝŋ aji á-iiba. Dogólá innálanǝ namás dǝrté kǝŋǝ, nás waí kí ragasa díg kúsǝŋǝ maŋ! Déén bain nás túsú'ŋ báráŋǝ dóŋǝ kee äł kellela. Na déén dítan ná tǎbǝ déén írǝ jáá. Kí kǝŋ jibbenǝ'ŋ kwǎ metertérenǝlla. Namás innálanǝ pǝttó kǝŋǝ dagá. Dǝŋ báa-sí káwlá asá mǝŋ waar dorol'ínǝ lóo á bǝrǝŋolba. Ídé namás kurol ná koŋǝ tǎbǝ'ŋ jáá ná soo zarlag kuro. Déén jalpǎg älmínǝ paago ná ila lóo jǎgǝla. Namás main ye-sí tǝrǝ piá, “Yakáy äł wajǝ Lonpii-sí janí, ná tǎbǝ kǝrǝŋ jawí.” Dǝó innálanǝ bás beto, ná nyǎŋǝ walá á wǎŋǝba.

Lia déén jaaru namás jǎŋǝ ná kéén bârŋǝ-lé píŋǝ, nás ila aldí piá, dǝŋ jaaru äł kí dogólânǝ kénǝ, na kaas enǝ. In namá yé-ii ná lónǝla. Na ǎw sabara'ŋ bǝrǝŋǝ-lé ná kǝlonǝ nás suuri kí joinǝ kǝŋmel. Innálanǝ namá dǝó kénǝ kí dogólânǝ, ná seeginǝ wǝrǝ enǝ yáa.

Na kí bora-ii órré'ŋ kwa. In gísínǝ waa áílán barda'ŋ díŋ taar tǝŋ náí Poor'ínǝ rǎy ðlgǝt, tugûr kí naasu'ŋ day na bora perra, náí sooná'ŋ nǝŋ pattâ díá raánǝ náis samma dawa kaye.

Jíŋoŋa:

1. Asá appára d̄ií b̄alón ná yeen dog Poora gé ye-sí lóó ay-si ena?
2. Na soog díg kééŋ jaaruŋa kila-sí nyãŋa sá nás ton k̄wíe?
3. Dééŋ yáaŋkwě-sí ǎl waja tokkê t̄úúríŋí bawa nás aál nyaná na kaas ena?
4. Asá innálan kómónyóŋol rumunán ragasa-lé ǎl oonjo kí kaas j̄ábt̄íenì?
5. Ki-sí kéná asá kí ìrìma'ŋ karal errin̄a, na jáás ná kí koŋa írì dúì na odomdom?
6. Álán lúllá káwal kaas kéle ásán kila kola na sałgí ógo-lé k̄áásu!
7. ǎl túmná d̄ií k̄ar̄êl nás in aáné ǎl joo ay wálwílen ena?
8. Yé ǎl koŋa tabu'ŋ jáá nás wítt̄in̄ jaŋjo éerén píŋí?
9. Ila lóó-le asá j̄ogjoga píéní, kí kiis káítíe?
10. Dogólá-sí soga ìis'ín̄ duur na buur asá d̄arté piá ay-si k̄ús̄in̄i?
11. Ila d̄uó kaán̄ íríní ásán kééŋ jaaruŋa-sí tón̄ jee nás dogólá k̄wíal?
12. Asá d̄uó-sí káwlá t̄ar̄ŋa kurol ná soo nyaná, kaas áare-ii (Miin) Poor'ín̄ belé-le?

Abá saŋgi kee bá Sawáate-sí jíŋo yáa na kí bora-ii órré kwã. Na wássiŋ gí aw álán̄ kí m̄iŋto juró ná taar

bi taar kaagó Poora'η úrí-le, nás dine'η turguma
kerrij ásáj Poor'ín belé'η nyáimat gargâr-lé
kammón, nás kí koḡa kánno kééη kábíḡá-le.

Jémmé na Moo

Ayé díg-le Poora'ŋ b̄arú kí weél kuy ittí eŋa. Ila ayé-le kuy namá lóóná lóóná riingo. Kila lóóná, ǎl kuy riingo namá saa songá kir̄iŋi r̄ǎytá. Kila lóóná ǎl kuy á riŋoba walá á kir̄iŋiba r̄ǎytá.

Kwa ǎl d̄feŋ sabba kaan á kir̄iŋiba. Namá in ǎ́ǎŋi ǎ́lǎŋ sabaríŋ k̄ia. Kila lóóná-le ǎl kaan kir̄iŋi. Ídé namá d̄uó kéná ná in k̄ar̄iŋi Jémmé D̄ikkô, namás yáaŋkwě kéná ná in k̄ar̄iŋi Moo. Jémmé D̄ikkô namá kí Moo in k̄as̄iŋi ǎ́lǎŋ sabaríŋ k̄ia. Na d̄feŋ elle ǎl ȳieŋ káíŋ namá in k̄ar̄iŋi Debbenéera. Ila elle-lé Jémmé D̄ikkô órré nyét ídé kéná. Jémmé namás kééŋ dogólá ǎrgí nás dééŋ íya-lé nyaná. Ȳieŋ kí Moo namá sabaríŋ keéŋé elle keer-lé. Namá elle díg-le k̄aǎǎw̄l, ná k̄um̄mé ná kwa kaan kéndéle. Namá kila kwa-sí dóŋá kaníe, namá keéŋé ná kuru'ŋ k̄ar̄íŋ k̄úw̄l, nás koro kaníe ná k̄ábí. Jémmé na Moo namás kawle ná kanníá, ǎ́lǎŋ-si rayd̄uon-sí dóŋá k̄abíá. ǎ́lbá ȳieŋ k̄aíŋ ná táarí kawé. Rayd̄uon namás in kwă, “ǎ́y ǎl nimá koo ná ɯmel kawí, namá keéŋé ǎ́lǎŋ ɯmel kawíal.”

Ídé r̥ayd̥ɔŋ namá iŋo. Jì-sí ay gî k̥ar̥ía? Namás in kwă, “Ka-sí áíla Jémme Dikkô k̥ar̥ía na dúíŋ yáaŋkwě-sí Moo.” Na âl elle kee ná in k̥ar̥ía Debbenéera, ná dée-le kéla. Na dáíŋ b̥ar̥ú âl koro ittá iŋi ná kaan á k̥ir̥iŋba. Namá áláŋ táárí káa ná kaan kulu.

Ídé r̥ayd̥ɔŋ namás in kwă, “Ka-sí áíla Nyutúge k̥ar̥ía.” Lia Nyutúge namás in kwă, “Âl baagó kí dog âl kwa k̥öel áísáŋ táárí káwa.” Namás k̥ir̥iŋi, namás tón nyaná ná r̥ige íní. Jémme kí dééŋ yáaŋkwě namá k̥ar̥íe, ídé. Jémme kí dééŋ yáaŋkwě namá táárí saa suná káwe ná kaan sonŋâ dorol káwe. Lia Jémme namá kaan itaba nás d̥feŋ éllé píŋí, ásáŋ kééŋ dogólá j̥áŋɪ. Namá búló ná dééŋ íya kí kééŋ dogólâŋ túllên k̥áwɪ. Nan búló ná kwa éllé k̥aŋ nás táárí á k̥aŋba áláŋ káwa. Namás in kwă, “Ila b̥ar̥ɛ-lé âl ká y̥fo âl kaan saa k̥ir̥iŋi, âl koo ná táárí báa. Namá keéŋé ná táárí káwe nás kaan sonŋâ kéle.

Jíŋŋa:

1. Jémme kí Moo ây elle-lé k̥ar̥íŋ?
2. Moo na Jémme kaán keéŋé?
3. Nyutúge Jémmeŋ-sí kí Moo kaa íní?
4. Jémme elle'ŋ kwa-sí ay-si kwă?